

Nr 67

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående stödet åt lin- och hamphanteringen under budgetåret 1960/61; given i Stockholms slott den 4 mars 1960.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Gösta Netzen

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att odlingen och beredningen av spånadslin och hampa även av 1960 års skörd skall lämnas statligt stöd. I fråga om spånadslinet föreslås, att det statliga pristillägget skall sänkas från nuvarande högst 79 öre till högst 61 öre per kilogram stödberättigad linfiber. För hampa däremot bibehålles i förslaget det nuvarande högsta pristillägget å 94,5 öre per kilogram stödberättigad hampfiber. Stödet avses liksom hittills skola lämnas för kvantiteter upp till en total stödberättigad kvantitet av för linfiber 1 325 ton och för hampfiber 720 ton. Kostnaderna för pristilläggen inklusive bidrag till vissa odlingsförsök m. m. beräknas för budgetåret 1960/61 till i runt tal 1 500 000 kronor. Stödet skall liksom hittills utgå ur det under nionde huvudtiteln anvisade reservationsanslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.

För spånadslinfrö av 1960 års skörd har Kungl. Maj:t fastställt ett garantipris av 75 öre per kilogram, vilket innebär en höjning med 5 öre jämfört med priset för frö av 1959 års skörd. Garantien avser en kvantitet av högst 2 000 ton. För infriande av garantien föreslås, att liksom hittills statens jordbruksnämnds s. k. linoljekassa skall få anlitas.

Vidare anmäles, att chefen för jordbruksdepartementet har för avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att uppdraga åt statens jordbruksnämnd att närmare utreda frågan om det statliga stödet åt lin- och hamphanteringen efter Sveriges anslutning till Europeiska frihandelssammanslutningen samt framlägga de förslag, som utredningen kan föranleda.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
4 mars 1960.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, NORDLANDER.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Netzén, frågan om *stödet åt lin- och hamphanteringen under budgetåret 1960/61* samt anför därvid.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln under reservationsanslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område (p. 29) på min hemställan föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild framställning i ämnet, beräkna till stödet åt lin- och hamphanteringen under budgetåret 1960/61 ett belopp av 1 750 000 kr.

Beräkningen av nämnda belopp grundade sig på i förhållande till innevarande budgetår oförändrade pristillägg av 79 resp. 94,5 öre per kg stödberättigad lin- och hampfiber samt på samma stödberättigade kvantiteter som tidigare eller 1 325 ton spinnbar linfiber och 720 ton spinnbar hampfiber. Bidragskostnaderna för lin beräknades till 1 046 750 kr., vartill kom liksom för innevarande budgetår 19 000 kr. för odlingsförsök m. m., samt för hampa till 680 400 kr.

Genom beslut den 28 maj 1959 anbefalldes Kungl. Maj:t statens jordbruksnämnd att före den 1 februari 1960 till Kungl. Maj:t inkomma med redogörelse för Hallands läns linodlareförenings ekonomiska ställning och föreningens möjligheter till fortsatt verksamhet ävensom, efter samråd med arbetsmarknadsstyrelsen i vad på styrelsen ankommer, med de förslag, som därav må föranledas.

I en den 26 januari 1960 dagtecknad skrivelse har *statens jordbruksnämnd* framlagt förslag om pristillägg för lin- och hampfiber av 1960 års skörd, m. m. samt hemställt, att under reservationsanslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för budgetåret 1960/61 såsom delpost för stöd åt odlingen av lin och hampa upptages ett belopp av 1 750 000 kr.

Över jordbruksnämndens skrivelse har, efter remiss, utlåtanden avgivits av *statskontoret* och *arbetsmarknadsstyrelsen*.

I skrivelse den 2 februari 1960 har *jordbruksnämnden* framlagt, såvitt nu är i fråga, förslag angående stödet åt 1960 års skörd av spånadslin.

Vidare har Svenska textilarbetareförbundet i skrift den 12 februari 1960 anhållit om utredning av vissa frågor rörande besparingsåtgärder vid linberedningsverket i Laholm.

Jordbruksnämndens framställningar

I sin skrivelse den 26 januari 1960 redogör jordbruksnämnden först för det material, som införskaffats. För att erhålla underlag för en bedömning av Hallands läns linodlareförenings ekonomiska ställning och möjligheter till fortsatt verksamhet har nämnden sålunda anmodat auktoriserade revisorn Torsten Mörck att verkställa en utredning angående föreningens verksamhet under tiden efter den 31 december 1958. Föreningens ställning per sistnämnda dag framgår av en rapport, upprättad av revisorerna Bo Björkman och Bruno Svensson den 2 februari 1959 och överlämnad till jordbruksdepartementet i samband med jordbruksnämndens framställning den 25 mars 1959 om åtgärder till stöd för odlingen av lin och hampa (prop. 1959: 147; s. 117 ff.). Den av Mörck verkställda utredningen har av redovisningstekniska skäl inte kunnat föras längre fram än till den 1 november 1959. Utredningen innefattas i en av Mörck upprättad promemoria, dagtecknad den 4 januari 1960. Linodlareföreningen, som tagit del av promemorian, har enligt nämnden under hand förklarat sig inte ha någonting att erinra mot innehållet i densamma. Från föreningen har till nämnden även inkommit en promemoria angående genomförda och planerade rationaliseringsåtgärder.

Jordbruksnämnden har även från Riksförbundet Lin och hampa inhämtat närmare uppgifter angående skördeutfallet år 1959, utvecklingen av världsmarknadspriserna på linfiber samt prisutvecklingen för den svenska linfibern. Dessa uppgifter innefattas i en av riksförbundet den 22 januari 1960 upprättad promemoria, vilken såsom *bilaga* torde få fogas till detta protokoll.

Med anledning av vad sålunda framkommit anför jordbruksnämnden följande angående Hallands läns linodlareförenings ställning och möjligheter till fortsatt verksamhet. Nämnden redogör därvid först för *utgångsläget*.

Föreningens balansställning per den 31/12 1958 utvisade enligt den av revisorerna Björkman och Svensson upprättade rapporten, att föreningens tillgångar och skulder, vid en normal avskrivning å fastigheter, maskiner och inventarier samt en lagervärdering motsvarande senaste årets inköpspriser, balanserade tämligen jämnt. Föreningens tidigare innehavda dolda reserv hade sålunda så gott som helt förtärts. Likviditeten var på kort sikt tillfredsställande men då man med hänsyn till då rådande prisläge och till den dåliga skörd, som 1958 års odling givit, förväntade omfattande driftsförluster, hade man att räkna med att de likvida medlen efter någon tid skulle bli helt otillräckliga. En av revisorerna med utgångspunkt från tidigare års verksamhet uppgjord årsbudget för driften (i det följande benämnd driftsbudget), vilken förutsatte en produktion av 2 740 ton fiber (varav 2 500 ton rötad vara) samt ett genomsnittligt försäljningspris av 1 kr.

33 öre per kg för rötdad fiber och 50 öre per kg för grönberedd vara, utvisade ett driftsunderskott av 316 000 kr. Detta underskott ansåg dock föreningen kunna täckas genom vissa rationaliseringsåtgärder och genom ett något högre medelpris på fibern, eller 1 kr. 35 öre per kg.

Genom beslut av statsmakterna våren 1959 vidtogs särskilda åtgärder med anledning av det läge, vari linodlareföreningen råkat. Sålunda ställdes införelavgiftsmedel till ett belopp av 250 000 kr. till föreningens förfogande till täckande av det inkomstbortfall, som beräknades uppstå till följd av 1958 års svaga skörd. Vidare anordnades möjlighet att medge uppskov med de under åren 1959—1963 till betalning förfallande amorteringarna på och räntorna för föreningens lån ur hemslöjdslånefonden, varjämte ett år 1957 åt föreningen lämnat lån å 1 000 000 kr. avskrevs.

Vad därefter angår *1959 års odling av lin* upplyser jordbruksnämnden, att odlingskontrakt av föreningen tecknas vanligen i januari och februari. Till följd av det under våren 1959 ovissa läget kunde föreningen detta år icke i sedvanlig tid teckna sådana kontrakt, vilket skulle ha varit desto värdefullare, eftersom vårbruket i södra Sverige påbörjades särskilt tidigt detta år. Detta medförde, att odlingsarealen minskade med omkring 500 ha. Sådden skedde under goda betingelser och växtligheten kom tack vare gynnsam väderlek snabbt igång. På grund av den svåra sommartorkan kom emellertid linstjälken icke till normal utveckling, varför 1959 års skörd per arealenhet torde ge endast omkring 70 procent av normalskörd. Halm-skörden uppgick till endast ca 7 000 ton. Fiberhalt och fiberkvalitet anses däremot vara goda. Man räknar med en total fibermängd av 1959 års skörd av omkring 1 500 ton, under det att den förut omnämnda driftsbudgeten förutsätter en produktion av 2 740 ton fiber.

Jordbruksnämnden framhåller vidare, att 1959 års skörd även i utlandet reducerades avsevärt genom torkan och att detta i särskilt hög grad torde ha varit fallet i Östeuropa. Beträffande dessa förhållanden hänvisar nämnden till riksförbundets förenämnda promemoria, vilken såsom bilaga fogats till detta protokoll.

Avgörande för *marknads- och prisutvecklingen på linfiber* har — såsom jordbruksnämnden i tidigare sammanhang framhållit — alltsedan år 1955 varit Sovjetunionens utbud av linfiber till Västeuropa. Nämnden erinrar sålunda om att Sovjetunionen hösten 1955 började utbjuda lin till priser, som avsevärt understeg de dittills inom Västeuropa gällande och vilka, enligt uppgifter i ryska facktidsskrifter, även väsentligt understeg framställningskostnaderna i exportlandet. Genom denna dumping blev den dittills i stort sett självbärande linframställningen i Laholm beroende av statsbidrag för sin fortvaro. Sannolikt till följd av lågt skörderesultat år 1959 har Sovjetunionen på senare tid successivt minskat linfiberexporten, vilket från september 1959 medfört en viss stegring av priserna i Västeuropa. Sålunda hade vid årsskiftet 1959/1960 priserna där stigit med omkring 20 procent för sådana tågkvaliteter, som är närmast jämförliga med de svenska produkterna. Priserna för sovjetrysk lintåga av medelgod kvalitet har under andra halvåret 1959 stigit med ca 65 procent men ligger alltjämt väsentligt under de produktionskostnader, som redovisas i Sovjetunionen.

Jordbruksnämnden upplyser, att man till följd av den prisstegring, som sålunda inträffat, från Riksförbundet Lin och hampas sida i enlighet med gällande avtal upptagit förhandlingar med spinnerierna om höjning från den 1 januari 1960 av de priser, som spinnerierna skall betala för svensk linfiber. Dessa förhandlingar har resulterat i en av nämnden godkänd överenskommelse, enligt vilken priserna för svensk linfiber i jämförelse med prisläget i början av september 1959 höjts med 15 procent, vilket innebär en återhämtning med ungefär en tredjedel av den prissänkning, som förorsakats av den tidigare ryska prispolitiken. Anledningen till att den förut nämnda 20-procentiga stegringen av de västeuropeiska priserna ej fått fullt genomslag i de svenska priserna är, att spinnerierna förut erlagt ett visst merpris för den svenska fibern.

Vidare framhåller jordbruksnämnden, att vid de priser, som på senare tid ernåtts, och vid en »normalproduktion» av 2 500 ton rötdad fiber utgör hittills utgående statsbidrag 31,5 procent av medelförsäljningspriset. Till jämförelse med det gränsskydd, som lämnas andra vegetabilieprodukter, anför nämnden följande uppgifter ur den vid bilaga 3 till propositionen 1959: 147 fogade »Tabell 4. Beräkningar av jordbrukets gränsskydd per den 1 september 1959 med från denna tidpunkt gällande avgifter.»

Varuslag	Importavgift i procent av importpriset	Produktionens importvärde milj. kr.	Produktionens importavgifts- värde milj. kr.
Vete	43	177	77
Råg	46	45	21
Matpotatis	34	164	56
Fabrikspotatis	43	18	8
Socker, raff.	63	139	88
Höstraps	23	95	22
		638	272

Gränsskyddet exklusive kompensationsavgifter o. d. för vegetabilier utgjorde således enligt jordbruksuppställningen våren 1959 $(\frac{272 \times 100}{638} =)$ 42,6 procent. Prisskyddet för linfiber rymmes sålunda vid normal skörd, konstaterar nämnden, väl inom den ram, som anges av stödet åt andra vegetabilieprodukter.

I fråga om *resultatet av Hallands läns linodlareförenings rörelse* anför jordbruksnämnden, att föreningens balansställning vid utgången av verksamhetsåret 1958/59 (den 31 mars 1959) mycket nära överensstämmer med den av revisorerna Björkman och Svensson per den 31 december 1958 uppgjorda balansen. Den av revisor Mörck uppgjorda balansen per den 31 oktober 1959 karakteriseras enligt nämnden vid jämförelse härmed främst av ett minskat varulager samt av en minskning av skulden till staten med 1 000 000 kr. Det förut omnämnda särskilda bidraget å 250 000 kr. har tagits i anspråk. Det utvunna försäljningsvärdet av fibern har under perioden 1

april—31 oktober 1959 ytterligare nedpressats till i genomsnitt 1 kr. 21 öre per kg rötad vara, under det att driftsbudgeten förutsätter ett genomsnittspris av 1 kr. 33 öre. För grönberedd vara och kortfiber har däremot det i revisorernas driftsbudget angivna försäljningsvärdet i det närmaste uppnåtts. Intäkterna av frö, drev, och maskinryckning beräknas komma att överensstämma med budgeten.

Jordbruksnämnden anför vidare, att halmkostnaden obetydligt understiger den budgeterade kostnaden 12 öre per kg. Driftskostnaderna för fibertillverkningen understiger med ca 186 000 kr. de budgeterade kostnaderna, en omständighet som dock delvis kan vara hänförlig till minskade lagerkostnader i samband med lagerminskningen. Totalt utvisar perioden 1 april—31 oktober 1959 en förlust av fibertillverkningen — vid av föreningen tillämpade avskrivningsregler — som med ca 56 000 kr. överstiger den budgeterade förlusten. Å andra sidan har överskottet av tillverkningen av spånskivor vid den till linberedningsverket hörande särskilda anläggningen med ca 40 000 kr. överstigit det i budgeten förutsatta beloppet, trots att å-priset på de tillverkade produkterna blivit något lägre än budgeten anger. Med reservation för de felmarginaler, varmed beräkningarna måste förses, konstaterar jordbruksnämnden således överensstämmelse mellan verksamhetsresultatet under tiden 1 april—1 november 1959 och den av revisorerna Björkman och Svensson upprättade driftsbudgeten. Denna budget gav vid ett statsbidrag av 1 047 000 kr. samt med en årlig kostnad för räntor av 202 000 kr. och för avskrivningar av 517 000 kr. ett underskott av 316 000 kr.

Sammanfattningsvis konstaterar jordbruksnämnden, att föreningens rörelse efter tidpunkten för föregående undersökning, den 31 december 1958, fram till den 1 november 1959 medfört ett underskott å inemot 250 000 kr., att detta underskott ungefärligen motsvarar de beräkningar, som uppgjordes i revisorerna Björkmans och Svenssons driftsbudget, att underskottet täckts genom ianspråktagande av härför avsedda medel samt att föreningens ekonomiska ställning sålunda är oförändrad i förhållande till situationen den 31 december 1958.

Vid en bedömning av de *faktorer, som påverkar linodlareföreningens fortsatta arbetsmöjligheter* får enligt jordbruksnämndens mening till en början beaktas, att föreningen genom den extra avskrivning å 1 000 000 kr., som förutsattes ske vid bokslutet den 31 mars 1960, kommer att få sitt framtida årliga avskrivningsbehov avsevärt minskat samt att föreningen kan beviljas uppskov med räntebetalning å de statliga lånen fram till år 1964. Avgörande för föreningens arbetsmöjligheter är dock, som nämnden förut framhållit, prisutvecklingen för linfiber. Genom den prishöjning, som skett i det nu träffade avtalet med spinnerierna, tillföres föreningen enligt av revisor Mörck anförda prisuppgifter en merinkomst i förhållande till 1959 års nivå av omkring 500 000 kr. för helt år, räknat vid skörd av ca 12 000 ton, vilket motsvarar föreningens normala kapacitetsutnyttjande. Frågan huruvida denna prisförbättring kommer att bli varaktig kan, framhåller nämnden, givetvis

icke med någon säkerhet besvaras. Emellertid föreligger olika omständigheter i form av lagerförtäring och minskad beredningskapacitet i utlandet, som enligt nämndens uppfattning kan utgöra underlag för den bedömningen, att en återgång till de exceptionellt låga fiberpriser, som rått från år 1957 till våren 1959, åtminstone under de närmaste två åren icke synes sannolik. Beträffande dessa omständigheter hänvisar nämnden till riksförbundets förenämnda promemoria, vilken såsom bilaga fogats till detta protokoll.

I detta sammanhang anför jordbruksnämnden, att nu gällande ramavtal mellan riksförbundet och spinnerierna angående spinneriernas åtagande att årligen till världsmarknadspris inköpa större delen av den svenska fiberproduktionen utlöper med år 1961. Emellertid har spinnerierna ådagalagt sitt intresse för en fortsatt svensk spånadslinproduktion genom att redan nu under hand utlova en prolongering av avtalet för en ny treårsperiod.

Vad närmast gäller föreningens verksamhet under år 1960, föreligger, framhåller jordbruksnämnden, den förut nämnda fiberprishöjningen som en positiv faktor. Härtill kommer, att föreningen träffat avtal om försäljning under året av linagnmjöl till relativt gynnsamt pris. Dessa omständigheter motväges emellertid i viss utsträckning av att 1959 års skörd givit ett råvaruunderlag för driften, som är mindre än normalt. I samma riktning verkar vidare den omständigheten, att föreningen sett sig nödsakad att för halm av 1960 års skörd höja avräkningspriset för linhalm till i genomsnitt 15 öre per kg för att återvinna den terräng hos odlarna, som förlorades i samband med oklarheten våren 1959 om detta års odlingsvillkor. Vad beträffar kostnadsutvecklingen i övrigt, torde en viss fördyring bli följden av den allmänna varuskatten. En kostnadsstegring kan även komma att inträffa till följd av lönenivåns utveckling.

Såvitt på grundval av föreliggande material kan bedömas, finner jordbruksnämnden att Hallands läns linodlareförening bör ha goda möjligheter att under 1960 fortsätta sin verksamhet med tillhjälp av ett statsstöd inom ramen för 1956 års principbeslut angående det fortsatta stödet åt lin- och hampodlingen, innebärande f. n. att stöd utgår för linfiber med högst 79 öre per kg för en kvantitet av 1 325 ton. Nämnden anför vidare, att därest den på senare tid inträdda pridförbättringen för linfibern blir bestående även efter 1960, föreningens behov av uppskov med räntor och amorteringar å statslånen synes bortfalla under förutsättning av normala skörderesultat och vid i övrigt oförändrade betingelser.

Det anförda ger jordbruksnämnden icke anledning till avvikelser från den av nämnden i dennas skrivelse den 28 augusti 1959 verkställda beräkningen av medelsbehovet för pristillägg för linfiber av 1960 års skörd. Ej heller har för nämnden någon omständighet framkommit, som ger anledning till ändring av beräkningen av medelsbehovet för pristillägg för hampfiber eller för övriga i anslagsposten till stöd åt odlingen och beredningen av lin och hampa för budgetåret 1960/61 enligt nyssnämnda skrivelse ingående belopp. I

denna beräknade nämnden medelsbehovet till 1 750 000 kr. Nämnden föreslår alltså, att i reservationsanslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för budgetåret 1960/61 för stöd åt odlingen av lin och hampa upptages en delpost av nyss angivna belopp.

Den verkställda undersökningen har i övrigt icke givit anledning till något särskilt förslag från jordbruksnämndens sida. Nämnden upplyser, att den vid sammanträde med representant för arbetsmarknadsstyrelsen givit denne del av det här redovisade materialet och av föreliggande framställning.

I sin skrivelse den 2 februari 1960 föreslår jordbruksnämnden, att inlösenpriset för 1960 års skörd av spånadslinfrö fastställs till 75 öre per kg frövara med 18 procent vattenhalt och 96 procent renhet. Nämnden förutsätter, att för fullgörandet av denna prisgaranti, som i likhet med tidigare år bör begränsas till att avse högst 2 000 ton frö av nämnd kvalitet, medel får tagas i anspråk ur den av nämnden förvaltade linoljekassan. Till stöd för sin framställning anför nämnden bl. a. följande.

Prisnivån på världsmarknaden beträffande linolja har på senare tid legat förhållandevis högt och priserna är fortfarande höga. Genomsnittspriset på argentinsk linolja utgjorde sålunda under första halvåret 1959 1 kr. 20 öre per kg men steg under andra halvåret till i genomsnitt 1 kr. 35 öre per kg. Den genomsnittliga noteringen under januari månad 1960 har varit 1 kr. 30 öre per kg mot 1 kr. 17 öre per kg samma månad 1959.

Enligt beslut av Kungl. Maj:t den 17 april 1959 fastställdes inlösenpriset för spånadslinfrö av 1959 års skörd till 70 öre per kg. I likhet med vad som gällde för 1958 års skörd begränsades prisgarantien till en kvantitet av högst 2 000 ton. Slutredovisning har ännu inte lämnats för inlösningen och försäljningen av 1959 års skörd. Det är därför ännu inte möjligt att exakt ange den belastning på linoljekassan, som härigenom kommer att uppstå, men uppskattningsvis torde denna inte komma att överstiga 200 000 kr. Att utgiftsbelastningen stannade så lågt beror på det nyssnämnda förbättrade prisläget för linolja. Med utgångspunkt från en kostnad av 200 000 kr. för 1959 års skörd kommer linoljekassan att, efter det sistnämnda skörd avräknats, ha en behållning av ca 2,3 miljoner kr.

Yttrandena

Statskontoret framhåller, att vad jordbruksnämnden i sin skrivelse den 26 januari 1960 anfört och hemställt inte givit anledning till erinran från ämbetsverkets sida. Med tillfredsställelse har statskontoret bemärkt, att den nu verkställda utredningen ger vid handen, att Hallands läns linodlareföreningens ekonomi i framtiden kan väntas bli så förbättrad, att föreningen kan komma att fullgöra sina låneförpliktelser.

Statskontoret anmäler, att linodlareföreningens lån ur hemslöjdslånefonden f. n. har en ogulden kapitalåterstod av resp. 637 131, 212 773, 115 024, 1 260 000 och 539 700 kr. eller tillhopa 2 764 628 kr. samt att statskontoret jämlikt lämnat bemyndigande den 23 oktober 1959 efter samråd med jordbruksnämnden medgivit ett års uppskov med erläggande av de amorte-

ringar — å tillhopa 231 642 kr. — och räntor — tilhopa 38 597 kr. 12 öre — som förfallit under år 1959.

Arbetsmarknadsstyrelsen anför, att linberedningsverket i Laholm, som styrelsen tidigare framhållit, är av största betydelse för arbetsmarknaden i Laholms-området. Styrelsen anser emellertid, att det fortsatta stödet åt linodlingen främst bör bedömas från jordbrukspolitiska synpunkter. Någon erinran från arbetsmarknadsynpunkt har styrelsen således inte att anföra mot jordbruksnämndens hemställan.

Departementschefen

Grunderna för fortsatt stöd åt odlingen och beredningen av lin och hampa från och med 1957 års skörd behandlades vid 1956 års riksdag (prop. 1956: 38; JoU 6; rskr. 130). Vissa ändringar i och kompletteringar av sagda grunder beslutades av 1957 års riksdag (IX ht 1957, p. 108; prop. 1957: 147; JoU 31; rskr. 338). Linberedningsverksamheten är koncentrerad till Hallands läns linodlareförenings verk i Laholm. Beredning av hampa sker endast vid Gotlands hampodlareförenings verk i Visby. Det årliga stödet lämnas i form av ett pristillägg till beredningsverken, vilket utgår per kilogram spinnbar fiber upp till en totalkvantitet av 1 325 ton linfiber och 720 ton hampfiber. För 1959 års skörd utgör pristilläggen för lin- och hampfiber 79 respektive 94,5 öre per kilogram stödberättigad kvantitet. Härutöver har både linodlareföreningen och hampodlareföreningen erhållit lån ur hemslöjdslånefonden. Enligt beslut av 1959 års riksdag (prop. 1959: 147; JoU 29; rskr. 283) kan föreningarna medges uppskov med erläggande av de under åren 1959—1963 till betalning förfallande amorteringarna på och räntorna för de föreningarna ur hemslöjdslånefonden beviljade lånen. Linodlareföreningen har vidare genom nyssnämnda beslut av 1959 års riksdag av då influtna och för annat ändamål ej disponerade införselavgiftsmedel för bruna bönor, ärter och hampfrö erhållit ett belopp av 250 000 kronor som bidrag till täckande av det inkomstbortfall för föreningen, som uppstått till följd av 1958 års svaga linskörd.

Vid behandlingen av det fortsatta statliga stödet åt linhanteringen och den i samband därmed gjorda granskningen av Hallands läns linodlareförenings ekonomiska ställning uttalade jag i propositionen 1959: 147, utan erinran från riksdagens sida, att jag efter övervägande av alla de olika faktorer, som framkommit i ärendet, och med hänsyn till det tryckta arbetsmarknadsläget funnit det befogat att tills vidare under ytterligare något år fortsätta med det statliga stödet åt linhanteringen. I anslutning härtill anbefallde Kungl. Maj:t statens jordbruksnämnd att före den 1 februari 1960 till Kungl. Maj:t inkomma med redogörelse för linodlareföreningens möjligheter till fortsatt verksamhet ävensom, efter samråd med arbetsmarknadsstyrelsen i vad på styrelsen ankommer, med de förslag, som därav kunde förmedlas.

Den av jordbruksnämnden i anledning härav nu redovisade undersökningen visar, att linodlareföreningens ekonomiska ställning per den 1 november 1959 var oförändrad i förhållande till läget den 31 december 1958 samt att överensstämmelse i huvudsak föreligger mellan verksamhetsresultatet för sistlidna år och den driftsbudget, som redovisades i propositionen 1959: 147. Vad gäller linodlareföreningens fortsatta arbetsmöjligheter har jordbruksnämnden bland annat erinrat om att föreningen genom den avskrivning av tidigare beviljat statslån å 1 miljon kronor, som 1959 års riksdag medgivit och som förutsättes skola ske vid bokslutet den 31 mars 1960, kommer att få sitt framtida årliga avskrivningsbehov avsevärt minskat. Vidare har nämnden som en för föreningen positiv faktor framhållit, att priserna på linfiber stigit inte obetydligt under hösten 1959 och att med hänsyn till förhållandena på linmarknaden i såväl Väst- som Östeuropa en återgång till de dessförinnan exceptionellt låga fiberpriserna åtminstone under de närmaste två åren inte synes sannolik. Även avsättningen av den svenska fiberproduktionen synes säkrad genom utfästelser från spinneriernas sida om en treårig förlängning av det år 1961 utlöpande ramavtalet på området. Vad gäller föreningens verksamhet under år 1960 pekar nämnden vidare på ett av föreningen träffat avtal om försäljning av linagnmjöl till förhållandevis gynnsamt pris. Å andra sidan föreligger för detta år vissa kostnadsfördyrande faktorer. Föreningen har sålunda ansett det nödvändigt — för att återvinna arealer, som förlorades våren 1959 i samband med oklarheten om detta års odlingsvillkor — att höja odlarpriset på linhalm. Nämnden anför vidare bland annat den kostnadsstegring, som inträffat eller kan komma att inträffa till följd av införandet av den allmänna varuskatten och av lönenivåns utveckling.

Såvitt jordbruksnämnden på grundval av föreliggande material kunnat bedöma, har nämnden funnit, att linodlareföreningen bör ha goda möjligheter att under år 1960 fortsätta sin verksamhet med tillhjälp av ett statsstöd inom ramen för 1956 års principbeslut om det fortsatta stödet åt linhanteringen. Till belysning av storleken av prisskyddet för linfiber har nämnden upplyst, att hittills utgående statsbidrag utgör 31,5 procent av medelförsäljningspriset. Som jämförelse har nämnden vidare anført, att gränsskyddet exklusive kompensationsavgifter och dylikt för vegetabilier per den 1 september 1959 beräknats till 42,6 procent och att prisskyddet för linfiber vid normal skörd sålunda väl rymmes inom den ram, som anges av stödet åt andra vegetabilieprodukter.

Med hänsyn till bland annat vad som i ärendet uppgivits beträffande linodlareföreningens nuvarande ekonomiska ställning och de faktorer, som påverkar föreningens fortsatta arbetsmöjligheter, har jag ansett mig böra tillstyrka, att det statliga stödet åt linhanteringen tills vidare under ytterligare något år bibehålles. Med bland annat samma utgångspunkter har jag emellertid funnit mig böra föreslå, att det statliga pristillägget för linfiber från nuvarande belopp å högst 79 öre per kilogram sänkes till högst 61 öre per kilogram för 1960 års skörd.

I likhet med jordbruksnämnden har jag ej funnit anledning att nu föreslå någon ändring av grunderna för det årliga statsstödet till hamphanteringen.

Med utgångspunkt från ett högsta pristillägg för linfiber av 61 öre per kilogram och för hampfiber av oförändrat 94,5 öre per kilogram samt oförändrade stödberättigade kvantiteter av 1 325 ton linfiber och 720 ton hampfiber kan bidragskostnaderna för budgetåret 1960/61 beräknas till 808 250 kronor för lin och 680 400 kronor för hampa. Till nu sagda belopp kommer bidrag till vissa odlingsförsök m. m. till ett sammanlagt belopp av 19 000 kronor. Det totala medelsbehovet under budgetåret 1960/61 för stödande av odlingen och beredningen av lin och hampa kan med hänsyn till vad jag sålunda anfört beräknas till avrundat 1 500 000 kronor. De för stödet erforderliga medlen bör liksom hittills utgå ur det under nionde huvudtiteln upptagna reservationsanslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område. I det under sagda anslag för budgetåret 1960/61 äskade beloppet har medel redan beräknats för nu ifrågakvarande ändamål.

I anslutning till beslut av 1957 års riksdag (JoU 1957: 31; rskr. 338) har till stöd för spånadslinodlingen genom omhändertagande och avyttring av spånadslinfrö utgått medel ur en av jordbruksnämnden förvaltd linoljekassa. För 1959 års skörd av spånadslinfrö har gällt ett av Kungl. Maj:t fastställt garantipris av 70 öre per kilogram, avseende leverans från odlare av frö med 18 procent vattenhalt och 96 procent renhet. Prisgarantien begränsar sig till en kvantitet av högst 2 000 ton spånadslinfrö av nyssnämnd kvalitet.

Jordbruksnämnden har nu föreslagit, att garantipriset för spånadslinfrö av 1960 års odling höjes till 75 öre per kilogram. I övrigt föreslås stödet skola utgå efter oförändrade grunder. Mot förslagen har jag intet att erinra. Kungl. Maj:t har också tidigare denna dag fastställt det föreslagna garantipriset å 75 öre per kilogram och förordnat om begränsning av prisgarantien till oförändrat högst 2 000 ton spånadslinfrö. För infriande av garantien torde liksom för 1957—1959 års skördar få tagas i anspråk medel ur jordbruksnämndens omförmälda linoljekassa.

I detta sammanhang torde böra erinras om att vid den gränsdragning mellan jordbruks- och industrivaror, som gjorts i konventionen angående upprättandet av Europeiska frihandelssammanslutningen, lin och hampa har hänförs till industrisektorn. Detta innebär bland annat, att de i konventionen intagna särskilda reglerna om inskränkning i rätten att använda statliga stödåtgärder äger tillämpning beträffande nämnda produkter. Såsom chefen för handelsdepartementet anfört i propositionen 1960: 25 angående godkännande av Sveriges anslutning till sagda konvention kan det ur nämnda synpunkt visa sig nödvändigt att ompröva frågan om det stöd, som för närvarande utgår i vårt land för odling och beredning av lin och hampa. Frågan kräver emellertid särskild utredning.

Med anledning av vad nu anförs vill jag meddela min avsikt att senare

föreslå Kungl. Maj:t att uppdraga åt statens jordbruksnämnd att närmare utreda frågan om det statliga stödet åt lin- och hamphanteringen efter Sveriges anslutning till den Europeiska frihandelssammanslutningen samt framlägga de förslag, som utredningen kan föranleda. I samband härmed bör nämnden givetvis även ingående undersöka lin- och hampodlareföreningarnas möjligheter i övrigt till fortsatt verksamhet.

Under återopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen

att medge Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder för stöd åt odlingen och beredningen av lin och hampa under regleringsåret 1960/61 i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, jag angivit i det föregående.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Ulla B. Silén

PM

angående prisutvecklingen på linfiber under år 1959 samt prognos för den närmaste framtiden**Spånadslinodling och prisutveckling i utlandet 1959**

Under första halvåret 1959 fortsatte den ryska linfiberexporten till Västeuropa i ungefär samma omfattning som under närmast föregående tre år. Grundkvaliteten för rysk låga — Slanetz nr 11 — utbjöds vid vissa tillfällen till så lågt pris som £ 97 (sv. kr. 1:40 kg) per 1 000 kg cif engelsk hamn och priserna på övriga kvaliteter var avvägda härefter. Då spånadslin icke kan produceras till så låga priser i Västeuropa blev följden, att spånadslinarealen i Holland, Belgien och Frankrike minskades ytterligare. Sedan den ryska linfiberförsäljningen till länderna i Västeuropa igångsattes hösten 1955, har den sammanlagda odlingsarealen i nämnda tre länder sjunkit från normalt ca 125 000 ha per år till ca 62 000 ha 1959. Ett stort antal linberedningsverk har samtidigt tvingats nedlägga verksamheten. Trots att staten i samtliga tre nämnda länder lämnat betydande subventioner för att rädda linodlingen, har endast de ekonomiskt mest bärkraftiga beredningsföretagen kunnat bära de förluster, som trots statsstödet uppstått på grund av de låga världsmarknadspriserna på linfiber, som blivit en följd av den ryska dumpingen.

Spånadslinskornden 1959 blev betydligt lägre än normalt i hela Europa inklusive europeiska delen av Sovjet. Orsaken härtill var den intensiva torkan under vår- och sommarmånaderna. Under praktiskt taget hela växtperioden föll endast obetydliga regnmängder, vilket förorsakade, att linstjälken icke utvecklades till normal längd. Spånadslinet gav därför i hela Västeuropa arealskördar på i medeltal endast omkring 75 procent av normalskörd. I Östeuropa särskilt Ryssland, Polen, Ungern och Tjeckoslovakien skadades linet sannolikt ännu mer av torkan än i Västeuropa. Spånadslinodlingsområdena i Öst- och Mellaneuropa har i allmänhet fastlandsklimat med torra, varma somrar. På grund härav blir utbytet av linodlingarna här normalt betydligt lägre än i Västeuropa. Då torkan år 1959 blev ännu intensivare än normalt, måste skörderesultatet inom dessa odlingsområden ha blivit mycket svagt, eftersom spånadslin fordrar mer fuktighet under växttiden än flertalet andra jordbruksväxter, som har ett mera utvecklat, djupare rot-system än linet. Även om de s. k. Öststaterna icke lämnat officiella redogörelser för det kläna resultatet av 1959 års linodling, så har många tecken härpå framkommit. Från Polen rapporteras sålunda, att linneindustrin i stor utsträckning ersatt linfiber med hampfiber i grövre vävnader. Det viktigaste tecknet på lågt skörderesultat har emellertid kommit från Ryssland. Då skörderesultatet kunde uppskattas i augusti månad, minskades successivt exporten av samtliga linfiberkvaliteter till Västeuropa. Försäljningen upphörde icke med en gång utan man började med att förlänga leveranstiderna. I augusti 1959 såldes mindre kvantiteter för leverans vid årsskiftet 1959/60. Snart ökades leveranstiden successivt till slutet av 1960, alltså av 1960 års skörd.

Då det blev känt på fibermarknaden i Västeuropa, att de ryska utbuden minskades kraftigt, steg priserna fr. o. m. september månad 1959. Prisstegringen skedde successivt praktiskt taget till årets slut. Prisutvecklingen på världsmarknaden framgår av i bifogade tabell (s. 18) upptaget index, byggt på priserna på ett antal belgiska linfiberkvaliteter. Priserna på resp. kvalitet har satts lika med 100 i augusti 1958, då senaste prisavtal mellan svenska spinnerier och beredningsverk träffades. Då fiberpriserna stigit avsevärt, har detta prisavtal uppsagts i enlighet med gällande bestämmelser från 1 januari 1960.

Vid årsskiftet 1959/60 hade priserna i Västeuropa stigit med drygt 20 procent för lägre och medelgoda tågkvaliteter samt med upp till 50 procent för lin brisè av högsta kvalitet. Även blånpriserna har stigit med 10—30 procent på olika kvaliteter.

Rysk landrötad lintåga av grundkvaliteten Slanetz nr 11 säljes nu till ett pris av £ 165 (sv. kr. 2: 39 per kg) per 1 000 kg eif engelsk hamn för leverans oktober/december 1960. Priserna på denna kvalitet har alltså stigit under andra halvåret 1959 från ungefär sv. kr. 1: 40 till 2: 39 eller med 0: 99 kr. per kg motsvarande ca 70 procent. Trots denna till synes kraftiga prisstegring täcker priset fortfarande icke produktionskostnaderna för ifrågavarande fiberkvalitet varken i Ryssland eller Västeuropa. Enligt beräkningar efter uppgifter hämtade ur den ryska spånadsväxtidskriften *Len* i Konoplja samt danska undersökningar våren 1959 uppgår produktionskostnaderna i Ryssland för ifrågavarande linkvalitet till ungefär 9: — sv. kr. per kg. I Västeuropa torde motsvarande produktionskostnader stanna vid 2: 50 å 3: — sv. kr. per kg.

Spånadslinodling och prisutveckling i Sverige 1959

Den svåra torkan under vår- och försommarmånaderna förorsakade, att spånadslinet även i Sverige blev mycket kort. Arealskördarna har därför enligt hittills till beredningsverket verkställda linhalmleveranser endast uppgått till ca 70 procent av normalskörd. Totalt uppgick halmskörden till ca 7 000 ton mot att minst 10 000 ton kunnat påräknas normalt från den 1959 odlade arealen — något över 2 000 ha. På grund av de under våren 1959 utdragna förhandlingarna om spånadslinodlingens vara eller icke vara kunde beredningsverket icke teckna kontrakt med odlarna i sedvanlig tid — januari/februari månader. Då vårbruket samtidigt påbörjades mycket tidigt inom spånadslinets odlingsområde, övergick många jordbrukare till annan odling. Detta förorsakade, att 1959 års spånadslinareal sannolikt blev ca 500 ha mindre än fallet varit, om kontraktsteckningen kunnat påbörjas tidigare.

Med anledning av den sålunda mycket begränsade tillgången på lindhalm kommer den under innevarande produktionsår framställda fibermängden att uppgå till endast ca 1 500 ton. Även skävmängden blir givetvis mindre. För att kunna utnyttja spånskivfabrikens kapacitet så mycket som möjligt har man ökat tillverkningen av tunnare s. k. byggplattor, innehållande mindre kvantitet skävor per m². Då man redan i augusti kunde uppskatta skörderesultatet, företogs erforderlig omläggning av produktionen omedelbart efter semestern d. å. Genom de vidtagna åtgärderna räknar man med att halmskörden skall räcka till november 1960, då den nya skörden kan börja bearbetas. Den nödtvungna minskningen i beredningsverkets kapacitetsutnyttjande kommer givetvis att förorsaka, att de fasta kostnaderna blir högre per kg producerad fiber. Då detta förhållande kommer att beröras i en sär-

skild ekonomisk undersökning av revisor T. Mörck, skall här endast påpekas, att inkomstminskningen genom det låga kapacitetsutnyttjandet bör kunna kompenseras genom högre fiberpriser samt genom att verket kunnat sälja linagnmjöl till relativt gynnsamt pris.

Av förenämnda bifogade index framgår, att priserna på däri ingående belgiska jämförelsekvaliteter höjts olika. De lägre och medelgoda tågakvaliteterna har höjts mest, medan prishöjningen på de högre tågakvaliteterna varit något lägre. Kraftigast har prishöjningen varit på bättre kvaliteter av lin brisé och blånor. Detta är ganska naturligt, enär höga tågakvaliteter icke produceras i Ryssland. Därför har ryssarna icke kunnat konkurrera med dylika kvaliteter. Den tidigare prissänkningen på de höga tågakvaliteterna har på grund härav varit betydligt mindre än prissänkningen på lägre kvaliteter tåga samt lin brisé och blånor, som kunnat köpas från Ryssland till dumpingpriser. På sådana tågakvaliteter, som närmast kan jämföras med svensk fiber, har prishöjningen enligt nyssnämnda index uppgått till i medeltal 22 procent. De högsta lin-brisé-kvaliteterna har stigit med upp till 50 procent. Några blånkvaliteter ingår icke i detta index men förbundet har nyligen sålt till England laholmsverkets hela produktion under månaderna januari—juni 1960 av rötade blånor klass II B och III till ett pris, som är 28 procent högre än det pris, som erhållits för dessa kvaliteter hösten 1958 och våren 1959. Då de svenska spinnerierna under de senaste åren betalt ett något högre pris för svensk fiber än det för motsvarande kvaliteter gällande världsmarknadspriset, har från spinnerihåll gjorts gällande, att detta »överpris» först måste dragas från en eventuell prishöjning på svensk fiber. Efter förhandlingar överenskomms, att följande priser skulle under förutsättning av statens jordbruksnämnds godkännande gälla tills vidare från den 1 januari 1960 för de fiberkvaliteter, som är aktuella för de svenska linspinnerierna.

<i>Lintåga</i>		<i>Lin brisé</i>	
Kvalitets- klass		Kvalitets- klass	
II A	Kr. 2: 88 per kg	I A	Kr. 1: 90 per kg
II B	» 2: 76 » »	I B	» 1: 78 » »
III A	» 2: 59 » »		
III B = IV	» 2: 45 » »		

För lägre blånkvaliteter, som säljes till svenska drevtillverkare och exporteras till pappersfabriker, har erhållits ett 10 procent högre pris för leveranserna under hela 1960. Då sistnämnda kvaliteter kan ersättas med bl. a. indiska hampblånor, har prishöjningen icke blivit så hög som på spinnbara blånkvaliteter. Den totala prishöjningen sedan början av september 1959 torde för svensk linfiber uppgå till ca 16 procent. Detta innebär, att en återhämtning skett med omkring en tredjedel av den prissänkning, som förorsakats av den ryska dumpingen under de tre senaste åren.

Prognos för den närmaste framtiden

Man frågar sig givetvis, om denna prishöjning endast är tillfällig, beroende på 1959 års svaga spånadslinskörd och om man måste räkna med en återgång till samma låga fiberpriser som under de senaste åren, så snart 1960 års linskörd kommer i marknaden. Denna fråga kan ej med säkerhet besvaras men vissa hållpunkter finnes för en bedömning av utvecklingen. Under normala förhållanden brukar spinnerierna hålla ett fiberlager mot-

svarande 6—9 månaders förbrukning, för att fibern skall erhålla en för spinnprocessen lämplig konditionering. Den brist på linfiber, som f. n. råder, kommer att medföra, att spinnerierna normala fiberlager måste minskas högst väsentligt. Nedan göres ett försök att beräkna lagerminskningen.

Enligt senaste undersökningar av den internationella lin- och hamporganisationen — Confédération Internationale du Lin et du Chanvre — förbrukas ungefär 110 000 ton linfiber totalt per år i Västeuropa. Årets odlingsareal i Västeuropa uppgick som förut nämnts till sammanlagt ca 62 000 ha. Normalt erhålles ca 1 000 kg fiber per ha, medan torrskadorna 1959 som förut nämnts förorsakade, att endast ca 75 procent av normalskörd erhöles per arealenhet i de viktigaste »linländerna» Frankrike, Belgien och Holland. Totala fiberskörden i dessa länder skulle därför uppgå till $(62\,000 \times 750 =) 46\,500$ ton eller tillsammans med en mindre produktion i övriga Väststater bl. a. Sverige till i runt tal 50 000 ton. Därtill kommer en import från Ryssland under innevarande produktionsår på högst 10 000 ton fiber. Om dessa antaganden är riktiga, skulle spinnerierna i Västeuropa vara nödsakade att förbruka sammanlagt ca 50 000 ton av sina fiberlager. Oförändrad produktion av linnevaror bör kunna förutsättas, enär rapporter från Belfast, som är den främsta orten i Västeuropa, då det gäller produktion av linnevaror, tyder på att världskonsumtionen av dessa varor snarast ökat under 1959. De tidigare stora lagren av linnevaror hos linneindustrierna har nämligen kunnat avyttras, samtidigt som produktionen fortsatt i ungefär normal omfattning. Efterfrågan på linfiber av 1960 års skörd kan därför antagas komma att öka med omkring 50 000 ton enbart för att återställa lagerhållningen. Behovet av linfiber i Västeuropa under nästa produktionsår kan således uppskattas till sammanlagt $[110\,000$ (normal årsförbrukning) $+ 50\,000$ (återställt normallager) $=]$ 160 000 ton. Otvivelaktigt kommer de avsevärt höjda fiberpriserna och de höga linhalmpriserna 1959 att stimulera odlarintresset i Frankrike, Belgien och Holland. Som förut nämnts odlades i dessa tre länder sammanlagt ca 125 000 ha per år före den ryska dumpingens igångsättande. Under de tre senaste åren har emellertid ett stort antal beredningsverk nödgats likvidera, varvid arbetare och maskiner skingrats. Nuvarande beredningskapacitet torde därför uppskattningsvis motsvara ungefär normalskörd från 90 000 ha. Spånadslinodlingen 1960 kommer sannolikt icke att ökas till mer än högst sistnämnda areal. (Enligt vissa uttalanden räknar odlarorganisationerna i dessa länder med en höjning till ca 85 000 ha 1960.) Om så blir fallet och normalskörd erhålles på denna areal, skulle den totala fiberproduktionen i dessa tre länder uppgå till ca 90 000 ton. Övriga spånadslinodlande länder i Västeuropa har mycket liten betydelse i detta sammanhang. Sannolikt kommer odlingen i Danmark att öka från 1 000 ha 1959 till högst 2 000 ha 1960, motsvarande nuvarande beredningskapacitet i Danmark. England har beslutat återupptaga subventioneringen av spånadslinodlingen på Nordirland 1960. Subventionen indrogs där för två år sedan med den påföljd, att odlingen helt upphörde. Spånadslinodlingen inom den till England hörande delen av Irland har gamla anor, varför statsmakterna tydligen velat återuppliva odlingen därstädes, sedan trycket från Ryssland något lättat på den västeuropeiska linfibermarknaden. Med hänsyn till den begränsade beredningskapaciteten inom denna landsdel torde odlingen här komma att omfatta högst 2 000 ha. Samtliga beredningsverk i egentliga England och Västtyskland har nedlagts sedan två år tillbaka. Någon spånadslinodling inom dessa länder torde därför icke vara möjlig, enär man knappast kan räkna med nyanläggningar av beredningsverk med hänsyn till de osäkra framtidsutsikterna på textilområdet.

Vid normalskörd i hela Västeuropa kan man alltså räkna med en s. k.

inhemsk produktion av sammanlagt högst 95 000 ton fiber. Importbehovet från Öststaterna skulle därför enligt ovan angivna uppskattningar uppgå till i runt tal 65 000 ton under produktionsåret 1960/61. Den ryska exporten till Västeuropa har hittills omfattat ungefär 40 000 ton per år, varför utfyllandet av nämnda brist under så kort tid som ett år skulle förutsätta en så betydande ökning av exporten, att det knappast torde vara möjligt att genomföra med hänsyn till att även råvarubehovet till den under senare år kraftigt expanderande ryska linneindustrien måste förutsättas komma att öka under nästa produktionsår. De ryska linspinnerierna har nämligen med stor sannolikhet under innevarande produktionsår också nödgats förbruka en betydande del av sina nödvändiga råvarulager, vilka måste påfyllas snarast möjligt. Av det anförda kan man alltså dra den slutsatsen, att knapphet på linfiber kommer att råda åtminstone under nästa produktionsår och sannolikt under minst två år framåt. En återgång till de exceptionellt låga fiberpriserna från 1957—våren 1959 torde därför icke behöva befaras under den närmaste framtiden.

Med anledning av förenämnda framtidsutsikter för prisutvecklingen på linfiber torde man vara berättigad räkna med en viss förbättring av latholmsverkets ekonomiska ställning under de närmaste åren.

Då hittills erhållna prishöjningar på svensk linfiber som förut nämnts motsvarar omkring en tredjedel av den minskning av priserna, som drabbat linfibern under de senaste åren, måste man räkna med ett fortsatt behov av ekonomiskt stöd från statens sida. Någon minskning av stödet under budgetåret 1960/61 torde icke vara möjlig även om ett gott skörderesultat skulle erhållas 1960. De senaste årens svaga skörderesultat har, som den ekonomiska undersökningen visar, medfört, att beredningsverkets ekonomiska resurser blivit hårt ansträngda. En konsolidering av verkets ekonomi är därför i hög grad önskvärd och nödvändig för framtiden.

De svenska linspinneriernas intresse för en fortsatt inhemsk spånadslinodling tycks vara oförändrat. Nu gällande ramavtal mellan spinnerierna och Riksförbundet Lin och hampa rörande inköp av svensk linfiber utlöper 1961. Samtliga spinnerier har emellertid redan lovat prolongera avtalet för en ny treårsperiod, alltså t. o. m. 1964. Stockholm den 22 januari 1960.

RIKSFÖRBUNDET LIN OCH HAMPA

Producentförening u. p. a.

Nils M. Heidendahl

**Prisutvecklingen på vissa belgiska linfiberkvaliteter från tiden för senaste prisförhandlingar
med de svenska linspinnerierna**

Datum	Prov 876 %	Prov 877 %	Prov 878 %	Prov 879 %	Prov 880 %	Prov 881 %	Prov 882 %	Lin brisé U 741 %
18/8 —58	100	100	100	100	100	100	100	100
1/9 —58	100	100	100	100	100	100	100	100
6/10—58	100	100	100	100	100	100	100	100
3/11—58	100	100	100	100	100	100	100	100
1/12—58	102	102	102	101	101	102	102	100
5/1 —59	102	102	102	101	101	102	102	107
2/2 —59	102	102	102	101	101	102	102	106
3/3 —59	102	102	102	101	101	102	102	99
7/4 —59	102	102	102	101	101	102	102	96
5/5 —59	102	102	102	101	101	102	102	99
1/6 —59	102	102	102	101	101	102	102	97
1/7 —59	104	104	104	103	103	102	102	97
4/8 —59	102	102	104	99	99	102	100	100
1/9 —59	104	104	106	101	101	103	100	108
16/10—59	112	112	113	109	109	109	107	126
11/11—59	115	114	118	114	114	116	109	139
1/12—59	121	120	123	120	120	121	113	150
6/1 —60	123	122	126	122	122	123	115	150